

OPRACOWANIA

1. **Piotr Mikołajczyk:** Ewangelicy w Krotoszynie 11
2. **Jan Grzywaczewski:** Bezpartyjny Blok Współpracy
z Rządem w powiecie krotoszyńskim 1928-193535
3. **Kazimierz Kobusiński:** Kształtowanie się władzy ludowej
i działalność kulturalno - oświatowa w Sulmierzycach
w latach 1945-1975.....71
4. **Jan Grzywaczewski:** Śmierć w płomieniach (Przyczynek
do dziejów 56. Pułku Piechoty Wielkopolskiej) 83
5. **Grzegorz Śnieciński:** Działalność Towarzystwa Miłośników
i Badaczy Ziemi Krotoszyńskiej w latach 2013-201787
6. **Piotr Mikołajczyk:** Kalendarium krotoszyńskie roku 2017..... 113

BIOGRAFIE

1. **Hieronim Kroczyński:** Profesor Edward Potkowski –
in memoriam 121
2. **Antoni A. Korsak:** Wojciech Jan Tyczyński (1892-1959),
pułkownik WP, dowódca 56. Pułku Piechoty Wielkopolskiej 134
3. **Mariusz Marzyński:** Ksiądz Leonard Sprenger (1838-1895) ... 141
4. **Stanisław Szpoper:** Kapitan Antoni Dąbrowski (1899-1979),
oficer 17. Pułku Artylerii Lekkiej w Gnieźnie 146
5. **Kinga Żyto, Maria Żyto:** Stanisław Płaczek (1891-1938),
powstaniec wielkopolski 152
6. **Stefan Konieczny:** Czesław Karaśkiewicz (1890-1968),
dyrektor Państwowego Seminarium Nauczycielskiego
Męskiego w Krotoszynie z problemami politycznymi 155
7. **Krystyna Szymura-Busza:** Wojenne losy Henryka Szymury
(1909-1989), wspomnienie o moim ojcu 166
8. **Stanisław Szpoper:** Ksiądz Alfons Ptak (1913-1987) 180
9. **Daniel Szczepaniak:** Praca i działalność konspiracyjna
Henryka Przybyły (1913-1962) 187
10. **Robert Kaźmierczak:** Lekarz medycyny Tadeusz Kaźmierczak
(1931-2006) – droga życiowa i zawodowa 191

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE DO DZIEJÓW KROTOSZYNA I ZIEMI KROTOSZYŃSKIEJ

- Źródło 1. Księstwo Krotoszyńskie (autor Szczęsny) – przedruk
artykułu, Dziennik Poznański numery 256 i 257
z dnia 6 i 7 października 1919 r.
Przekazał do druku **Edmund Nawrocki**.
Słowo wstępne napisał **Paweł Hadrych**209
- Źródło 2. Sprawozdania sytuacyjne starosty krotoszyńskiego
IV-VI 1933 roku
Przekazał do druku i słowem wstępnym opatrzył
Jan Grzywaczewski.....215

Źródło 3. Józef Mizera, Wspomnienia oficera wojska polskiego, kapitana rez. Józefa Mizery Tekst dostarczył Paweł Mizera	249
Źródło 4. Charakterystyka powiatu krotoszyńskiego. Opracowanie: Kolektyw pracowników Powiatowej Komisji Planowania Gospodarczego w Krotoszynie, lipiec 1957 rok – przedruk: Stosunki wodne Przekazał do druku i słowem wstępnym opatrzył Józef Zdunek	280
AUTORZY.....	283

Przedmowa

Tom XIV, podobnie jak wszystkie tomy wydane wcześniej, składa się z trzech części. W „Opracowaniach” zamieściliśmy 6 artykułów oraz *Kalendarium krotoszyńskie za rok 2017*. Czołowe miejsce w tej części tomu zajmuje artykuł *Ewangelicy w Krotoszynie* autorstwa Piotra Mikołajczyka. *Niniejszy artykuł* – jak pisze autor – *jest próbą syntezy mniej lub bardziej znanych informacji dotyczących krotoszyńskiej społeczności dysydenckiej, zawartych w innych opracowaniach*. Artykuł ten doskonale informuje o ewangelikach w Krotoszynie na przestrzeni wieków.

Jedną z wielu organizacji politycznych działających w Polsce międzywojennej był Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem (BBWR), która skupiała zwolenników Józefa Piłsudskiego. Organizacja ta działała też w powiecie krotoszyńskim. O strukturze i działalności BBWR pisze szczegółowo Jan Grzywaczewski w artykule *Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem w powiecie krotoszyńskim 1928-1935*, opracowanym na podstawie bogatej dokumentacji archiwalnej. Autor podaje wiele nazwisk działaczy z Krotoszyna i powiatu.

Także autorstwa Jana Grzywaczewskiego jest artykuł *Śmierć w płomieniach (Przyczynek do dziejów 56. Pułku Piechoty Wlkp.)*, w którym przypomina – na podstawie ówczesnej prasy – zdarzenie, jakie miało miejsce podczas wyjazdu żołnierzy na manewry.

Natomiast o trudnym okresie powojennym w Sulmierzycach pisze Kazimierz Kobusiński (artykuł *Kształtowanie się władzy ludowej i działalność kulturalno-oświatowa w Sulmierzycach w latach 1945-1975*). Autor wyodrębnia dwa działy tematyczne, co wynika już z samego tytułu artykułu; pierwszy to *kształtowanie się władzy ludowej* oraz drugi to *działalność kulturalno-oświatowa*. Omawia w nich najważniejsze wydarzenia tego okresu, m. in. wybory do Miejskiej Rady Narodowej, Prezydium Rady, Zarządu Miejskiego, organów bezpieczeństwa i porządku publicznego (Straż Obywatelska, Milicja), powstanie partii i stronnictw politycznych (PPS, PPR, PSL, SD, PZPR), referendum i wybory do Sejmu Ustawodawczego (i jeszcze wiele innych późniejszych wydarzeń, także z zakresu kultury i oświaty).

Kolejnym artykułem jest opracowanie Grzegorza Śniecińskiego *Działalność Towarzystwa Miłośników i Badaczy Ziemi Krotoszyńskiej w latach 2013-2017*. Artykuł stanowi szczegółowe podsumowanie działalności Towarzystwa w ostatnich pięciu latach. Dział pierwszy zamyka *Kalendarium wydarzeń roku 2017*, które opracował Piotr Mikołajczyk.

Szczególnie bogata jest druga część tomu, zatytułowana „Biografie”. Publi-

kujemy tu dłuższe lub krótsze informacje o ludziach zasłużonych mieszkających w Krotoszynie albo w powiecie krotoszyńskim czy też stąd wywodzących się, a działających w innych miejscowościach. W tym tomie publikujemy 10 biogramów: 1. Edwarda Potkowskiego (1934-2017), 2. Wojciecha J. Tyczyńskiego (1892-1959), 3. Leonarda Sprengera (1838-1895), 4. Antoniego Dąbrowskiego (1899-1979), 5. Stanisława Płaczka (1891-1938), 6. Czesława Karaśkiewicza (1890-1968), 7. Henryka Szymury (1909-1989), 8. ks. Alfonsa Ptaka (1913-1987), 9. Henryka Przybyły (1913-1962), 10. Tadeusza Kaźmierczaka (1931-2006).

Autorami biogramów są odpowiednio: 1. Hieronim Kroczyński, 2. Antoni A. Korsak, 3. Mariusz Marzyński, 4. Stanisław Szpoper, 5. Kinga Żyto i Maria Żyto, 6. Stefan Konieczny, 7. Krystyna Busza, 8. Stanisław Szpoper, 9. Daniel Szczepaniak, 10. Robert Kaźmierczak.

W części trzeciej udostępniamy czytelnikom 4 materiały (ułożone chronologicznie). Przedrukiem jest artykuł *Księstwo Krotoszyńskie* (autor Szczęśny, to chyba pseudonim), opublikowany w *Dzienniku Poznańskim* numery 256 i 257 z dnia 6 i 7 października 1919 r. Przedruk dostarczył Edmund Nawrocki, a Paweł Hadrych napisał słowo wstępne, w którym zwraca uwagę na pewne nieścisłości zawarte w artykule. Przedrukiem jest też podrozdział *Stosunki wodne*, zaczerpnięty z opracowania *Charakterystyka powiatu krotoszyńskiego* (opracował kolektyw pracowników Powiatowej Komisji Planowania Gospodarczego w Krotoszynie, lipiec 1957 rok). Materiał dostarczył i słowo wstępne napisał Józef Zdunek.

Natomiast *Sprawozdania sytuacyjne starosty krotoszyńskiego IV-VI 1933* przekazał do druku (jako źródło archiwalne) i słowem wstępnym opatrzył Jan Grzywaczewski. Jest to trzeci odcinek *Sprawozdania* i podobnie jak poprzednie zawiera cenne informacje o ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej w powiecie krotoszyńskim.

Ciekawym materiałem w tym dziale są *Wspomnienia oficera wojska polskiego*. Autorem wspomnień jest kapitan rezerwy Józef Mizera, który w okresie powojennym jako żołnierz AK był prześladowany. Tekst dostarczył bratanek autora, Paweł Mizera.

Na końcu tomu podajemy krótkie informacje o autorach.

Uwaga: Teksty do tomu XV prosimy przysyłać pocztą elektroniczną na adres jozef-zdunek@wp.pl lub akorsak@poczta.fm w terminie do 1 XI 2018 r.

Józef Zdunek